

роботи підприємства. Відповідальність за розробку операційних стратегій лягає на керівників середньої ланки, пропозиції яких повинні розглядатися вищим керівництвом.

З вище сказаного можна зробити висновок: регіональна стратегія сільськогосподарських підприємств являє собою детальний всебічний стратегічний план, призначений для того, щоб забезпечити здійснення місії підприємства й досягнення її цілей. Стратегія підприємства здебільшого формулюється й розробляється вищим керівництвом, але в її реалізації беруть участь всі рівні управління. Стратегічний план підприємства варто розглядати як регіональну програму, напряму діяльність підприємства в довгостроковій перспективі, чітко розуміючи, що конфліктна й постійно мінлива ділова й соціальна обстановка припускає постійні коректування цієї програми.

Таким чином, все різноманіття стратегій, які сільськогосподарські підприємства повинні використовувати на практиці, є різними модифікаціями корпоративної, ділової, портфельної й операційної стратегій. Кожна із цих стратегій ефективна в певній ситуації, обумовленої факторами внутрішнього й зовнішнього середовища, тому важливо розглядати причини вибору певного варіанта.

Список використаних джерел:

1. Отенко И. П. Стратегическое управление потенциалом предприятия : моногр. / И. П. Отенко. – Х. : ХНЭУ, 2006. – 256 с.
2. Пономаренко В. С. Механизм управления предприятием: стратегический аспект / В.С. Пономаренко, Е.Н. Ястремская, В.М. Луцковский. – Х. : Изд. ХГЭУ, 2002. – 252 с.
3. Семенов А. Г. Класифікація стратегічних методів підвищення ефективності виробництва / А. Г. Семенов // Держава та регіони. – (Серія: Економіка та підприємництво). – Запоріжжя, 2006. – № 3. – С. 277–281.
4. Смолін І. В. Моделі стратегічного управління та умови їх застосування / І. В. Смолін // Статистика України. – 2003. – № 4. – С. 52–55.

Рубежанська В.О.

здобувач,

*Східноукраїнський національний університет
імені Володимира Даля*

ВИКОРИСТАННЯ ТАКСОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ДЛЯ ОЦІНКИ СТАНУ РЕГІОНАЛЬНОГО РИНКУ ПРАЦІ

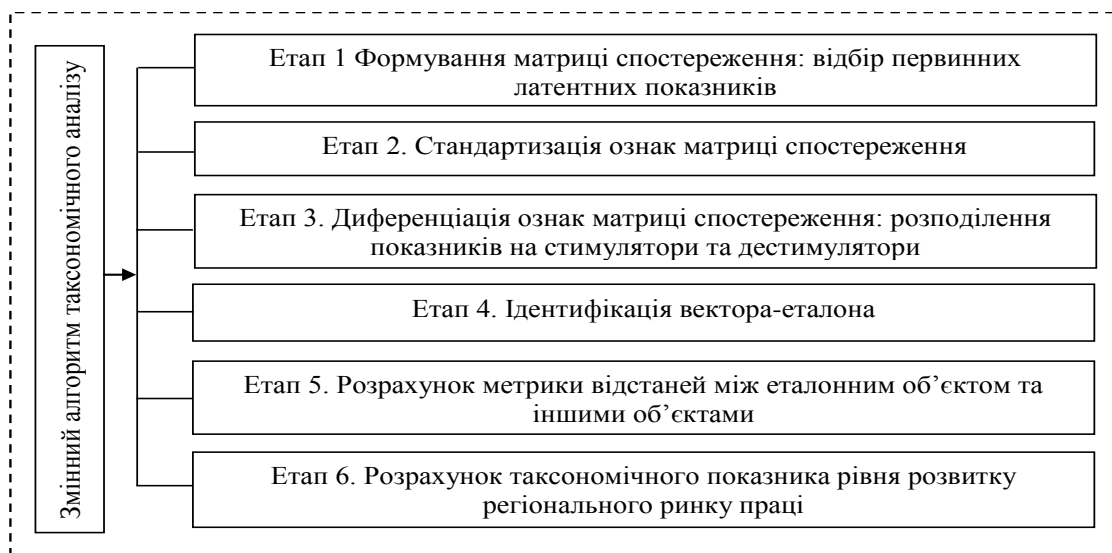
У науковому світі запропоновано низку прийомів, способів, у тому числі авторських методик, що дозволяють визначити стан регіональних ринків праці. За нашим баченням, для порівняння результативних об'єктів ринку праці, які характеризуються багатовимірністю ознак та упорядкування різнозначного статистичного матеріалу, який характеризує досліджуване нами

явище, доцільно використовувати таксономічний аналіз. Цей метод має значний арсенал математичної алгоритмізації та статистичної систематизації

Вагомий внесок у розробку систем оцінки регіональних ринків праці внесли такі вчені, як: Л.С. Анікін, О.І. Воробйова, А.М. Колот, Е.Е. Немерюк, В.П. Петюх, В. Путіла, Є.І. Чернявська, О.О. Чупріна, М. Шаленко, Л.С. Шевченко та інші науковці.

Значні наукові напрацювання стосовно теоретичних основ дослідження місцевого ринку праці, визначення методологічної бази формування механізму забезпечення збалансованості місцевого ринку праці та використання таксономічного аналізу містяться у працях вчених Блума Б.С. та Дружиніної В.В. [1-2].

Змінний алгоритм проведення таксономічного аналізу відображено на рис. 1.

Рис. 1. Змінний алгоритм таксономічного аналізу регіонального ринку праці

Джерело: складено автором

Аналізуючи рис. 1 слід відзначити, що спочатку необхідно визначити генеральну сукупність (первинні вимірні ознаки) для таксономічного аналізу, яку у подальшому згрупували у матрицю спостереження.

На початковому етапі проведення оцінки, дуже важливим є вірно використання таких первинних вимірних ознак, які б дійсно оцінювали результат функціонування регіонального ринку праці з позицій системи та відповідали б вимогам, які ми зазначили вище. З іншого погляду, кількість таких ознак не повинна бути значною, бо це збільшить ймовірність похибки та призведе до отримання помилкового інтегрального показника.

За нашим поглядом, для аналізу функціонування регіонального ринку праці слід застосовувати такі первинні вимірні ознаки (показники): рівень зайнятого населення у віці 15–70 років (за методологією МОП); рівень безробіття населення у віці 15–70 років (за методологією МОП); рівень неформальної зайнятості населення; навантаження зареєстрованих безробітних на 1 вільне робоче місце або вакантну посаду; середня заробітна

плата працівників за місяць; рівень економічної активності населення; частка заборгованості з виплати заробітної плати, до загального фонду на кінець місяця; рівень економічної активності населення, що мали та не мали вищу освіту; середня тривалість пошуку роботи безробітними; частка працівників зайнятих на роботах зі шкідливими умовами праці до облікової кількості працівників; коефіцієнт (індекс) Джині; кількість інфраструктурних елементів ринку праці; інвестиції у ринок праці; продуктивність праці; співвідношення прийнятих працівників до вибулих (рух працівників).

Усі запропоновані вимірні ознаки діяльності ринку праці необхідно занести до матриці спостереження, яка має наступний вигляд (1):

$$X = \begin{bmatrix} x_{11} & x_{12} & \dots & x_{1k} & \dots & x_{1n} \\ x_{21} & x_{22} & \dots & x_{2k} & \dots & x_{2n} \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\ x_{i1} & x_{i1} & \dots & x_{ik} & \dots & x_{in} \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\ x_{\omega 1} & x_{\omega 2} & \dots & x_{\omega k} & \dots & x_{\omega n} \end{bmatrix}, \quad (1)$$

де ω – кількість досліджуваних об'єктів (регіони України);

n – кількість первинних вимірних ознак,

x_{ik} – значення ознаки k для одиниці i .

Після формування первинних вимірних ознак діяльності ринку праці розраховується їх значення та проводиться їх стандартизація за формулою (стандартизація матриці спостереження) (2):

$$Z_{ik} = \frac{x_{ik} - \bar{x}_k}{S_k}, \quad (2)$$

причому:

$$\bar{x}_k = \frac{1}{\omega} \sum_{i=1}^{\omega} x_{ik}, \quad (3)$$

$$S_k = \sqrt{\frac{1}{\omega} \sum_{i=1}^{\omega} (x_{ik} - \bar{x}_k)^2} \text{ або } \left[\frac{1}{\omega} \sum_{i=1}^{\omega} (x_{ik} - \bar{x}_k)^2 \right]^{\frac{1}{2}}, \quad (4)$$

де $k = 1, 2, \dots, n$;

x_{ik} – значення ознаки k для одиниці i ;

$\bar{x}_k$ – середнє арифметичне значення ознаки k ;

S_k – середнє відхилення ознаки k ;

Z_{ik} – стандартизоване значення признаку k для одиниці i .

В процесі аналізу отриманих стандартизованих показників матриці необхідно визначити стимулятори та дестимулятори. Для цього визначаються максимальні значення стандартизованих значень для стимуляторів (5) і мінімальні для дестимуляторів (6):

$$Z_{0s} = \max Z_{rs} \text{ якщо } s \in I, \quad (5)$$

$$Z_{0s} = \min Z_{rs} \text{ якщо } s \notin I (s = 1, 2, \dots, n), \quad (6)$$

де I – множинність стимуляторів;

Z_{rs} – стандартизоване значення ознаки s для одиниці r .

Тобто, необхідно визначити зростання яких показників є бажаним, а яких представляється негативним з точки зору оцінюваного латентного явища. Розподіл показників на стимулятори та дестимулятори є необхідною умовою для розрахунку показнику – еталону.

Після зазначених дій на наступному етапі необхідно визначити відстані між точкою – одиницею, а саме окремими спостереженнями і вектором – еталоном (7):

$$C_{io} = \sqrt{\sum_{i=1}^m (z_{ij} - z_{oj})^2} \quad (2.7)$$

де z_{ij} – стандартизоване значення j -го показника (ознаки) i -го об'єкту дослідження;

z_{oj} – стандартизоване значення j -го показника (ознаки) в еталоні.

Після розрахунку відстані між окремими спостереженнями і вектором – еталоном розраховується таксономічний показник розвитку ринку праці:

$$K_i = 1 - d_i \quad (2.8)$$

де d_i – показник відхилення показників i -го регіону від еталону.

Таким чином, розрахунок дескриптивної моделі таксономічного аналізу дозволить визначити таксономічні коефіцієнти, що об'єктивно характеризують стан розвитку регіональних ринків праці України.

Список використаних джерел:

1. Bloom B. S. Taxonomy of educational objectives : The classification of educational goals : Hand book I, cognitive domain / Bloom B. S. – New York : Longman, 1994. – 99 p.
2. Дружиніна В. В. Місцевий ринок праці: умови функціонування, методи та способи забезпечення збалансованості: монографія / В. В. Дружиніна; наук. ред. В. М. Василенко; НАН України, Ін-т економіко-правових досліджень. – Донецьк: Юго-Восток, 2014. – 366 с.